

MOZAÏEKTEGELS

LES 2

VAK: PLASTISCHE OPVOEDING • DUUR: 1 LESUUR

DOELSTELLINGEN:

Eindtermen

- Waarnemen
- de leerlingen nemen aandachtig het aangeboden onderwerp waar door te kijken, te voelen, te luisteren en te beschouwen
- de leerlingen onderscheiden de elementen waaruit beelden zijn opgebouwd
- Vormgeven
- De leerlingen maken ideeën visueel d.m.v. een beeldende uitdruktingsvorm
- De leerlingen kunnen vorm- en compositieleer toepassen in eigen beeldende opdrachten
- Attitudes
- De leerlingen gaan met respect om met materiaal en gereedschap
- De leerlingen aanvaarden de reacties van anderen op hun werk
- De leerlingen lichten hun eigen werk toe, gebruikmakend van de specifieke beeldtaal

Algemene doelen en de link met de vakoverschrijdende eindtermen vind je in de handleiding bij dit lespakket.

LEGENDE

Cursief: wat de leerkracht zegt

(Tussen haakjes: mogelijke antwoorden van de leerlingen)

Niet cursief en niet tussen haakjes: wat de leerkracht doet

Vet gedrukt: namen van kunstenaars

In de voetnoten wordt de bron vermeld.

Op het werkblaadje staan de juiste antwoorden in het rood

In het blauw wordt er verwezen naar de economische, ecologische of sociale insteek

WERKWIJZE

In de tweede les wordt er verder gewerkt met het materiaal uit les 1. Het kunstwerk wordt hier gecreëerd. De leerlingen maken een mozaïek met het gevonden zwerfvuil. Er wordt een link gelegd naar de bekende kunstenaar Antoni Gaudi om de begrippen 'mozaïek' en 'organische vorm' te duiden. Er wordt ook een link gelegd naar Aboriginal Art om inspiratiebeelden te tonen van mogelijke patronen en composities. Achteraf kunnen de tegels op een harde plaat naast elkaar gekleefd worden. De plaat kan dan tentoongesteld worden in de school om de zwerfvuilproblematiek te sensibiliseren. Zo maken de andere leerlingen van de school en de leerkrachten ook kennis met een creatieve manier van hergebruik van afval. Indien het kunstwerk gemaakt wordt met zwerfvuil dat verzameld is op en rond de school, worden de leerlingen geconfronteerd met al het zwerfvuil dat zij mogelijks veroorzaken.¹

Lesbegin: sfeerscheping

Doel:

De leerlingen kunnen uitleggen wat de voordelen van papierrecyclage zijn.

Materiaal:

beamer + filmpje 'recycled paper, make the switch'¹

Werkvorm en/of organisatie:

OLG, herhaling

Tijd:

3 minuten

1 <http://www.youtube.com/watch?v=2OHKc7IBRUQ&kw=recycle+paper&ad=9321511028&feature=pyv>

MOZAÏEKTEGELS

LES 2

- Wat is de boodschap van het filmpje?
we moeten papier recyclen
- Wat is het voordeel van gerecycleerd papier?
beter voor het milieu

Recyclage is een manier om afval te verminderen. Wij gaan afval verminderen door met het zwerfvuil een kunstwerk te maken. Hoe gaan wij nu het zwerfvuil omvormen tot een kunstwerk?

Lesbegin: inleiding	
Doel: de leerlingen kunnen een mozaïek herkennen de leerlingen kunnen omschrijven wat een mozaïek is de leerlingen kunnen de stijl van de kunstenaar Gaudi omschrijven de leerlingen kunnen omschrijven wat een organische vorm is	Materiaal: foto's van mozaïekkunstwerken van Gaudi en andere kunstenaars + werkblaadje (zie bijlage 1)
Werkvorm en/of organisatie: herhaling vorige les via werkblaadje, doceren, OLG	Tijd: 10 minuten

- Wie kent er Antoni Gaudi en kan er mij wat meer vertellen over hem?
Spaans architect, ontwierp veel gebouwen in Barcelona
- Heeft er iemand al eens deze gebouwen bezocht in Barcelona? Wat is er zo typisch aan zijn stijl?
organisch, veel mozaïeken
- Antoni Gaudi (1852-1926) was de grondlegger van de organische architectuur. Dit zijn een aantal foto's van gebouwen in Barcelona. Wat zijn organische vormen? Kijk eens goed naar de foto's. (ronde, vloeiende en grillige vormen)²
- Organische vormen zijn afgeleide vormen van plantaardige, dierlijke of menselijke vormen.³ De gebouwen van Gaudi hebben ook veel mooie mozaïekafbeeldingen op de muren. Wat is een mozaïek? (Een grote afbeelding die wordt vervaardigd uit een aantal kleine steentjes.)⁴
- In de Griekse en Romeinse tijd werden er vooral mozaïeken gemaakt voor de rijke mensen. Waarom denken jullie dat ze vooral mozaïeken maakten voor de rijke mensen? (duur door de steentjes en door de arbeid)
- Dit kostte zeer veel geld door de materialen en doordat het veel tijd vergt om zo'n mozaïek te maken.
- Hoe komt het dat we allerlei vormen herkennen in zijn mozaïeken? (door de vlakken op te bouwen in bepaalde kleuren)
- Wij gaan vandaag ook een mozaïek maken maar op een goedkope manier (economisch aspect).
- We gaan ons zwerfvuil in allerlei vormen op een tegel te kleven. Deel de werkblaadjes uit. Ik heb eerst voor iedereen een werkblaadje dat jullie moeten invullen. Er staat een kleine herhaling op van wat ik heb gezegd.

De leerlingen krijgen een paar minuten om dit in te vullen. De leerlingen hebben tijdens de evaluatie het werkblaadje nodig.

- 2 http://nl.wikipedia.org/wiki/Antoni_Gaud%C3%AD
- 3 <http://www.encyclo.nl/begrip/organisch>
- 4 <http://nl.wikipedia.org/wiki/Moza%C3%AFek>

MOZAÏEKTEGELS

LES 2

Uitvoeringsfase	
Doel: <ul style="list-style-type: none">- De leerlingen kunnen een mozaïek maken met het zwerfvuil.- De leerlingen kunnen zwerfvuil sorteren per kleursoort/vorm/materiaalsoort.- De leerlingen kunnen organische vormen maken in hun mozaïek- De leerlingen kunnen geometrische vormen maken in hun mozaïek	Materiaal: zwerfvuil, tegel, lijm, schaar, mesje, inspiratiebeelden (zie bijlage 2)
Werkvorm en/of organisatie: demonstratie, daarna vullen de leerlingen het werkblaadje in en dan pas voeren ze de fase uit.	Tijd: 25 minuten

Toon een aantal voorbeelden van Aboriginal Art. (zie bijlage 2) Stel daarna de volgende vragen:

Dit zijn een aantal werken die we Aboriginal kunst noemen.

- Wie waren de Aboriginals?
eerste bewoners van Australië, origine betekent oorsprong
- Wat is er zo typisch aan hun kunst?
veel symbolen en motieven
- Zijn dit ook mozaïeken?
nee, want het bestaat niet letterlijk uit verschillende stukjes, het is een manier van schilderen
- Welke vormen herkennen jullie hier?
organische
- Naast organische vormen bestaan er ook meer hoekige vormen. Hoe noemen we deze vormen: de driehoek, het vierkant en ook de cirkel?
geometrische vormen
- Dit zijn alle vormen die we met een passer of een meetlat kunnen tekenen. Ik heb dus heel wat beelden om inspiratie op te doen voor vormen of motieven die jullie willen gebruiken.

Maak duidelijk aan de leerlingen dat ze moeten werken met bepaalde vormen of motieven en dat ze moeten nadenken over de plaatsing.

MOZAÏEKTEGELS

LES 2

Stappenplan:

1. Het eerste wat we doen is ons afval sorteren.

We gaan het afval sorteren per materiaalsoort indien dit nog niet gebeurd is in de vorige les (les 1).

- plastic: plastic zakjes, snoeppapier, plastic flesjes, flesdoppen ...
- papier en karton
- blik: drankblikjes
- metaal: kroonkurkjes
- restafval: sigarettenpeuken, touw, textiel, kauwgom, chipszakjes, ...

Je kunt het zwerfvuil schikken op de tegel per kleursoort, per vorm of per materiaalsoort.

Het zwerfvuil zelf kunnen we op heel wat creatieve manieren bewerken/verwerken. Toon zelf voor hoe de leerlingen op een veilige manier moeten snijden in drankblikjes: door handschoenen te gebruiken!

- Papier, plastic zakjes, snoeppapiertjes en chipszakjes:
 - verfrommelen en werken met propjes
 - smalle/brede strookjes van snijden/scheuren
- Blikjes, flesjes: (opgelet voor scherpe randjes!)
 - In stukjes snijden
 - Er in krassen met je schaar of een mesje
- Kauwgom kan je vervormen indien de kauwgom nog soepel is.
- Sigarettenpeuken kan je versnijden/opensnijden
- Touw of lint:
 - Lengte behouden en lange kronkelende lijn maken
 - In stukken snijden
 - Touw: uiteenrafelen
- Aluminiumfolie:
 - Verfrommelen tot bolletjes/slangetjes
 - Met je nagels alle plooiën plat wrijven
 - In reepjes of stukken snijden/scheuren

2. Vervolgens gaan we ons afval op de tegel schikken volgens een bepaald patroon of in een bepaalde vorm.

Je kunt geometrische figuren of organische vormen maken (zie bijlage 4).

3. Daarna kleven we alles op met een sterke lijm (best met lijmpistool).

Er bestaat nog de mogelijkheid om het geheel nadien te verven met een spuitbus (met verschillende kleuren).

Geef de leerlingen elk een werkblaadje. Geef ze 5 minuten om het werkblaadje te lezen en de vragen in te vullen.

Het werkblaadje is een korte herhaling van de vorige les. Op het einde van de les bij de evaluatie worden de werkblaadjes overlopen.

MOZAÏEKTEGELS

LES 2

Lesafsluiting: Opruimen en evaluatie

Doel:

- De leerlingen kunnen op een ordelijke manier omgaan met het klaslokaal.
- De leerlingen kunnen van zwerfvuil een kunstwerk maken.
- De leerlingen kunnen omschrijven wat een mozaïek is.
- De leerlingen kunnen een organische vorm of een geometrische vorm aanduiden op een werk

Materiaal:

vuilniszak, afgewerkte tegels, werkblaadjes

Werkvorm:

opruimen en eindevaluatie

Tijd:

10 minuten

Laat de leerlingen alle tegels op een tafel leggen. Ga rond de tafel staan met de hele klasgroep.

Iedereen moet zijn werkblaadje meenemen.

Stel de volgende vragen:

Wat hebben jullie vandaag gemaakt? Duid een tweetal personen aan.

- Welke materialen heb je daarvoor gebruikt?
- Bij welke categorie horen de volgende afvalfracties: een blikje, een flesje, een chipszakje, een stuk karton?
- De verschillende categorieën staan op het werkblaadje.⁵
- Welke vormen herkennen jullie? Laat de leerlingen de vormen aanduiden (organisch, geometrisch).
- Op welke manieren zijn jullie creatief geweest met het zwerfvuil?
- Waar hebben jullie moeilijkheden ervaren?

Aanvullend een mogelijk evaluatiesysteem:

Beoordeel onderstaande elementen. Het belangrijkste element is de creativiteit dus dit element staat op meer punten.

- Materiaal: Heeft de leerling verschillende soorten zwerfvuil gebruikt?
- Structuur en vorm: Is er een patroon zichtbaar? Organische en geometrische vormen? Hoe is de compositie?
- Creativiteit en techniek: Is de leerling creatief geweest met het zwerfvuil?
- Inzet: Heeft de leerling goed naar zwerfvuil gezocht? Heeft de leerling volgens zijn mogelijkheden zijn best gedaan? Was de leerling geconcentreerd tijdens de opdracht? Heeft de leerling het materiaal degelijk opgeruimd?

Bestemming tegels: De tegels kunnen op een harde plaat gekleefd worden naast elkaar ter decoratie en ook om de andere leerlingen te sensibiliseren rond zwerfvuil. Zo maak je de andere leerlingen en leerkrachten duidelijk dat er erg veel zwerfvuil is en dat we het afval kunnen hergebruiken, maar dat we in de eerste plaats afval moeten vermijden en alles voortaan in de vuilnisbak moeten gooien.

⁵ http://www.belgium.be/nl/leefmilieu/duurzaam_consumeren/afval/sorteren/thuis/

BIJLAGE 1

KUNST EN BEELDBESCHOUWING GAUDI • MOZAÏEKTEGELS LES 2

BIJLAGE 2

KUNST EN BEELDBESCHOUWING ABORIGINAL ART • MOZAÏEKTEGELS LES 2

BIJLAGE 3

WERKBLAADJE ZWERFVUIL-MOZAÏEK • MOZAÏEKTEGELS LES 2

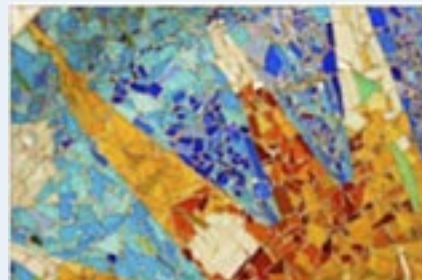
Wat gaan we doen de komende lessen?

Een mozaïek maken met zwerfvuil.

Wat is een mozaïek?

Een mozaïek is een kunstvorm waarbij een grote afbeelding wordt vervaardigd uit een groot aantal kleine gekleurde steentjes.

Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Moza%C3%AFek>

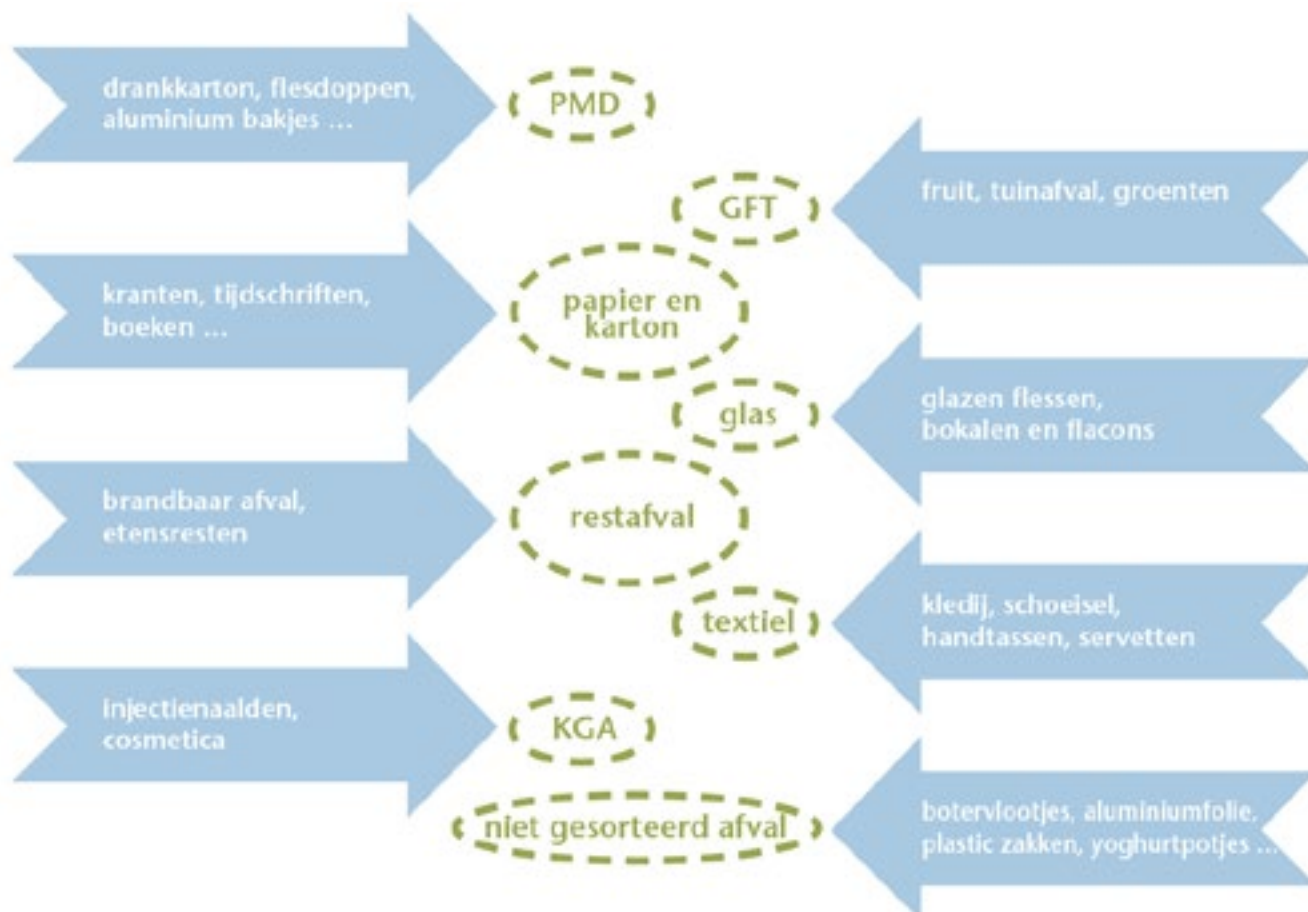

Welke negatieve gevolgen heeft zwerfvuil?

Zwerfvuil vernietigt de natuur, veel kosten voor de opruim, het zwerfvuil kan niet gesorteerd worden waardoor we onze grondstoffen nog meer uitputten

Welk afvalmateriaal heb je allemaal verzameld?

Schrijf ze in de pijl naast de categorie die past.

BIJLAGE 4

EEN VOORBEELD • MOZAÏEKTEGELS LES 2

Benodigheden: zwerfvuil, een schaar, een snijmesje, een tegel en lijpistool

Afbakenlint

Kroonkurkjes

Sigarettenpeuken

Stukken uit blikje

Snoeppapiertjes:
verfrommeld of in
smalle strookjes

Snippers papier

Aluminiumfolie:
slangetjes en bolletjes

Flesdoppen

BRONVERMELDING AFBEELDINGEN IN BIJLAGE:

Antoni Gaudi. (2012, februari 13). Opgeroepen op februari 17, 2012, van wikipedia:

http://nl.wikipedia.org/wiki/Antoni_Gaud%C3%AD

Park Guell mozaïek Gaudi Barcelona. (sd). Opgeroepen op februari 18, 2012, van Pixabay:

<http://pixabay.com/nl/park-guell-moza%C3%AFek-gaud%C3%AD-barcelona-5248/>

Mini-expo Aboriginal Australië.(sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van Dreamweb:

<http://www.dreamweb.nl/bibliothekenframes.htm>

Aboriginals Australië. (sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van Australië:

http://australie.nl/id/1/375/aboriginals_australie.html

Picture of Bench of Gaudi (sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van Traveladventures:

<http://pictures.traveladventures.org/images/gaudi03>

Gaudi Lizard (sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van Fanpop:

<http://www.fanpop.com/spots/modern-art/images/379927/title/gaudi-lizard-parc-guell-wallpaper>

Antoni Gaudi's Barcelona In Pictures 2003 (sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van brianhewitt.wordpress:

<http://brianhewitt.wordpress.com/2008/05/15/antoni-gaudis-barcelona-in-pictures-2003/>

Slapen onder de sterren (sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van Australieonline:

<http://www.australieonline.nl/kamperen-ayers-rock.htm>

The guest artist gallery (sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van Genesisoilpaints:

http://www.genesisoilpaints.com.au/gallery_guest.htm

Mini expo Aboriginal Australië (sd). Opgeroepen op maart 11, 2012, van Dreamweb:

<http://www.dreamweb.nl/bibliothekenframes.htm>